Kauno apygardos teismo nutartis

2009-11-30, bylos Nr. 2A-1563-259/2009

Teismas: Kauno apygardos teismas
Dokumentas: Nutartis
Data: 2009-11-30
Bylos Nr.: 2A-1563-259/2009
Bylos rūšis: civilinė byla

Civilinė byla Nr.2A-1563-259/2009

Pirmos instancijos teismo teisėja Sigita Bružienė
Procesinio dokumento kategorija 30.4.1, 121.15, 121.21
(S)
KAUNO APYGARDOS TEISMAS
NUTARTIS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU
2009 m. lapkričio 30 d.
Kaunas

Kauno apygardos teismo civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininko Arvydo Žibo, kolegijos teisėjų Ramūno Mitkaus, Virginijos Gudynienės, sekretoriaujant Indrei Stankienei, Daivai Danylienei, dalyvaujant ieškovams J. D. G., V. S. G., atsakovei L. K., jos atstovui advokatui Egidijui Milašiui, atsakovo Kauno apskrities viršininko administracijos atstovei Neringai Pėtnyčytei, viešame teismo posėdyje apeliacine žodinio proceso tvarka išnagrinėjo ieškovų J. D. G. ir V. S. G. apeliacinį skundą dėl Kauno rajono apylinkės teismo 2009 m. birželio 30 d. sprendimo civilinėje byloje Nr. 2-33-214/2009 pagal ieškovų J. D. G., V. S. G. ieškinį atsakovams Kauno apskrities viršininko administracijai, L. K., tretiesiems asmenims VĮ Registrų centro Kauno filialui, notarei R. I., notarei L. T., K. M., A. Ž. dėl neteisėtų aktų, sandorių ir teisinės registracijos panaikinimo,

Aprašomoji dalis

nustatė:

Ieškovai J. D. G. ir V. S. G. patikslintu ieškiniu (t.2, b.l.168-170) prašė: panaikinti Kauno apskrities 2000-08-29 sprendimo Nr. 3238 dalį bei Kauno apskrities viršininko administracijos 2000-08-24 įsakymo Nr. 02-01-6374 dalį dėl 0,0467 ha žemės sklypo, esančio Kauno m., (duomenys neskelbtini) perdavimo neatlygintinai V. J. N.; pripažinti negaliojančiu 2002-07-05 paveldėjimo teisės liudijimo Nr. 10597 dalį, pagal kurią buvo išduotas paveldėjimo teisės liudijimas L. K., A. N. ir K. N. dėl paveldėjimo 0,0467 ha žemės sklypo, esančio (duomenys neskelbtini), Kaune; pripažinti negaliojančia 2003-08-12 dovanojimo sutarties Nr. 6252 dalį dėl dovanojimo 0,03112 ha žemės sklypo, esančio (duomenys neskelbtini), Kaune, J. N.; panaikinti VĮ Registrų centro registraciją pagal 2000-08-29 Kauno apskrities sprendimą Nr. 3238 V. J. N. vardu dėl 0,0467 ha žemės sklypo, esančio (duomenys neskelbtini), Kaune, registraciją dėl 0,0467 ha L. K., A. N., K. N., esančių (duomenys neskelbtini), Kaune, pagal paveldėjimo teisės liudijimą 2002-07-05 Nr.10597, registraciją dėl 0,03112 ha, (duomenys neskelbtini), Kaune, J. N. vardu pagal dovanojimo sutartį 2003-08-12 Nr. 6252; laikyti, kad termino apskųsti sprendimą ir įsakymą ieškovai nepraleido; priteisti ieškovams bylos vedimo išlaidas.

Kauno rajono apylinkės teismas 2009-06-30 sprendimu (t.3, b.l.178-182) ieškovų ieškinį atmetė, priteisė atsakovei L. K. iš ieškovų po 885 Lt išlaidų advokato pagalbai apmokėti, priteisė iš ieškovų po 174,67 Lt pašto

išlaidų valstybei.

Teismas nustatė, jog 1991-12-11 J. G. kreipėsi su prašymu į Kauno miesto valdybą, prašydama atstatyti nuosavybės teises į jos išlikusį nekilnojamąjį turtą – žemę 6086 kv.m (t.1, b.l.56). J. G. mirus, su pareiškimais dėl 0,2 ha žemės sklypo Kauno mieste grąžinimo į Kauno miesto valdybą kreipėsi jos sūnūs – ieškovai J. D. G. ir V. S. G. (t.1, b.l.57-58). Kauno apskrities viršininko administracija (toliau – KAVA) 1996-06-12 raštu ir 1996-08-20 raštu ieškovams nurodė, kad nesant galimybės suprojektuoti sklypą buvusioje žemėje, jiems bus siūlomas ar skiriamas naujas žemės sklypas kitoje vietoje (t.1, b.l.158, 177). J. D. G. 1996-07-18 pakartotiniu prašymu kreipėsi į KAVA, reikalaudamas grąžinti 24 arų ploto sklypą kitoje lygiavertėje vietoje ekvivalentine natūra, o už likusią iki nepriklausomybės paskelbimo 1990-03-11 36 arų ploto valstybės paimtą žemę reikalaudamas piniginės kompensacijos pagal tuo metu buvusią žemės kainą (t.1, b.l.59). J. D. G. 2000-01-06 raštu kreipėsi į Kauno miesto žemėtvarkos skyrių, prašydamas atkurti nuosavybės teises į žemę, jam priklausančio naujo sklypo atsisakė, prašė jo vertę apmokėti pinigais (t.1, b.l.197). V. S. G. 2000-01-10 kreipėsi į Kauno miesto žemėtvarkos skyrių raštu nurodydamas, kad atsisako naujo žemės sklypo ir prašo jam už žemės sklypą išmokėti kompensaciją (t.1, b.l.198). 2000-06-28 KAVA įsakymu mirusiajai J. G. atkurta nuosavybės teisė į žemę ir kompensuota pinigais (t.1, b.l.60), o Kauno apskrities 2000-06-28 sprendimu J. G. atkurta nuosavybės teisė į 0,2 ha žemės, išmokant 15 360 Lt kompensaciją (t.1, b.l.61). Kauno miesto savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyrius 2002-03-12 raštu nurodė, kad išnagrinėjęs J. G. pateiktą iki 1940 m. turėto žemės sklypo schemą (duomenys neskelbtini) nustatė, kad nėra galimybės rengti detalųjį planą nuosavybės teisėms į žemę atkurti. J. G. žemėje iki 1990 m. buvo skirti trys sklypai miesto gyventojams. Likusi neužstatyta sklypo dalis yra šlaite ir Girstupio slėnio parko teritorijoje (t.1, b.l.7). KAVA 2001-05-22 raštu nurodė, kad savininkės J. G. nuosavybės teise (duomenys neskelbtini) turėtoje žemėje pagal techninės apskaitos duomenis yra trys naudojamos namų valdos. Minėti trys sklypai yra privatizuoti (t.1, b.l.8). Planas patvirtina sklypų išsidėstymą (duomenys neskelbtini) (t.1, b.l.9), be to, sklypo planas patvirtina statinių, esančių sklype (duomenys neskelbtini), Kaune, buvimo vietą (t. 2, b.l.83). 2006-05-29 Kauno apskrities sprendimu J. G. atkurtos nuosavybės teisės į 0,1299 ha žemės (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.156).

Teismas nustatė, jog V. J. N. 1991-12-10 kreipėsi į Kauno miesto valdybą raštu prašydamas atstatyti nuosavybės teises į jo tėvų V. N. ir S. N. išlikusį nekilnojamąjį turtą – žemę 5,860 ha Dirbtinio pluošto gamyklos teritorijoje (t.1, b.l.55). Teismas nustatė, jog 1961-02-22 sprendimu V. J. N. buvo skirtas 600 kv. m žemės sklypas, esantis (duomenys neskelbtini), individualaus gyvenamojo namo statybai (t.1, b.l.10). 2000-08-24 įsakymu V. J. N. atkurta nuosavybės teisė į tėvo V. N. nuosavybės teise Pažaislio valsč., (duomenys neskelbtini) turėto 5,9 ha žemės sklypo jam tenkančios dalies – 0,6672 ha dalį – 0,2 ha. Šiuo įsakymu V. J. N. perduota neatlygintinai jo 0,1067 ha naudojamas žemės sklypas (duomenys neskelbtini), Kaune bei nutarta išmokėti 7165,44 Lt kompensaciją už 0,0933 ha žemės (t.1, b.l.11). Kauno apskrities sprendimu V. J. N. atkurta nuosavybės teisė į 0,1067 ha žemės (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.13-15). Mirus V. J. N., jo turtą lygiomis dalimis paveldėjo L. K., A. N. ir K. N. (t. 1, b.l.38). 2003-08-12 sutartimi K. N. ir A. N. padovanojo J. N. gyvenamąjį namą, inžinerinius statinius, garažą, esančius (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.35-37, 105). Mirus J. N., jos palikimą priėmė dukra L. K. (t. 3, b.l.50, 146). Tokiu būdu vienintele ginčo žemės sklypo savininke yra L. K..

Spręsdamas ieškinio pagrįstumo klausimą, teismas nustatė, jog 1999-03-30 buvo surašytas Žemės sklypo ribų paženklinimo aktas (t. 1, b.l.120) ir sudarytas žemės sklypo planas (t. 1, b.l.14), kuriame nurodoma, kad V. J. N. naudojamas žemės sklypas, esantis (duomenys neskelbtini), Kaune, yra 1067 kv. m ploto. Šis aktas yra galiojantis, nenuginčytas. Galiojant šiam administraciniam aktui, teismas sprendė, jog ieškovų ginčijami įsakymas ir sprendimas yra priimti teisėtai, nepažeidžiant tuo metu galiojusių teisės normų. Todėl teismas atmetė ieškovų argumentus, jog atkuriant nuosavybės teises V. J. N., buvo pažeistas LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 str. ir 12 str., reglamentuojantys nuosavybės teisių atkūrimą

į žemę, kuri yra tų asmenų naudojama. Teismas atkreipė dėmesį, jog ginčijami administraciniai aktai buvo priimti pačių ieškovų 2000-01-06 ir 2000-01-10 pareiškimų, kuriais jie atsisakė naujų žemės sklypų ir prašė už žemės sklypus išmokėti kompensacijas, pasėkoje. Nustatęs, jog ieškovų prašomi iš dalies panaikinti 2000-08-29 sprendimas Nr. 3238 bei 2000-08-24 įsakymas Nr. 02-01-6374 buvo priimti teisėtai, laikantis įstatymo numatytos procedūros, teismas ieškinį šioje dalyje atmetė. Atmetęs esminius (pagrindinius) ieškovų ieškinio reikalavimus dėl administracinių teisės aktų panaikinimo, teismas sprendė, jog likusieji ieškovų reikalavimai taip pat atmestini, kadangi jie yra išvestiniai iš pagrindinių reikalavimų.

Apeliaciniu skundu (t.4, b.l.1-3) ieškovai J. D. G. ir V. S. G. su teismo sprendimu nesutiko, prašė teismo sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą – ieškinį patenkinti, priteisti ieškovams bylos vedimo išlaidas, dėl šių motyvų: teismo išvada apie 1999-03-30 sklypo ribų paženklinimo akto teisėtumą prieštarauja Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (1997-07-01 Nr. VIII-359) (toliau – Atkūrimo įstatymo) 1 str. 11 d. 4 p., nustatančiam, jog prie gyvenamų namų naudojamas žemės sklypas yra techninės apskaitos byloje pažymėtas žemės sklypas iki šio įstatymo įsigaliojimo. V. J. N. nuosavybės teisių atkūrimo byloje (t.1, b.l.l49) yra paties N. pristatytas iš techninės apskaitos bylos planas, kuris patvirtina, jog jo sklypas (duomenys neskelbtini) yra tik 600 kv.m. Apeliantai nurodo, jog nors teismas nusprendė išreikalauti iš VĮ Registrų centro Kauno filialo V. J. N. sklypo (duomenys neskelbtini) techninės apskaitos bylą, tačiau ši byla taip ir nebuvo išreikalauta. Teismui buvo atsiųsta ne (duomenys neskelbtini) techninės apskaitos byla, o (duomenys neskelbtini) V., kuris byloje nedalyvauja ir kurio sklypas su V. J. N. sklypu nesiriboja, techninės apskaitos byla. Teismas, neišreikalaudamas techninės apskaitos bylos (duomenys neskelbtini), pažeidė įrodymų vertinimo taisykles (CPK 178-185 str. str.), kas sąlygojo neteisėto sprendimo priėmimą. Apeliaciniame skunde teigiama, jog teismas sprendime visiškai nepasisako dėl sklypo (duomenys neskelbtini) techninės apskaitos bylos plano iki 1997-07-07. Nacionalinė žemės tarnyba 2005-12-16 rašte Nr.3B(7,5) nurodo, jog Atkūrimo įstatyme yra reglamentuota sąvoka, kad naudojamas žemės sklypas - tai pažymėtas iki 1997-07-07 techninės apskaitos byloje žemės sklypas. Teismas nesvarstė ieškinio pagrindo, kad V. J. N. pagal Atkūrimo įstatymą galėjo būti perduotas tik 600 kv. m dydžio žemės sklypas, dėl ko ieškovų ginčijamos administracinių aktų dalys yra neteisėtos. Apeliantai teigia, jog teismas neatsižvelgė į tai, kad Kauno m. DZDT VK 1961-11-22 sprendimu Nr. 133 V. J. N. paskirtas tik 600 kv. m žemės sklypas. Nacionalinė žemės tarnyba 2004-07-21 raštu (t.1, b.l.17) konstatavo, jog naudojami žemės sklypai (duomenys neskelbtini), 10, 12 neatitinka sklypams skirto ploto ir tai traktuojama kaip savavališkas žemės užėmimas. Kauno miesto apylinkės teismas 2004-06-23 nutarimu pripažino, kad (duomenys neskelbtini) Ž. be išskirto 600 kv. m žemės sklypo naudojasi didesniu žemės sklypu ir kad tai yra savavališkas valstybinės žemės užėmimas. Vadinasi, (duomenys neskelbtini), 12 yra savavališkas žemės užėmimas, todėl teismas nepagrįstai sprendė, jog (duomenys neskelbtini) yra ne savavališkas žemės užėmimas.

Apeliaciniame skunde nurodoma, kad ieškovai visą laiką siekė susigrąžinti natūra (duomenys neskelbtini) išlikusią motinos žemę. Jiems buvo tvirtinama, kad žemės nėra, nes ją užima gyventojų sklypai ir Girstupio parkas. Todėl ieškovai buvo įrašyti į eilę naujo sklypo naujoje vietoje gavimui. Paaiškėjus, jog yra išlikusi dalis žemės, 2000-01-06 buvo pranešta, kad nuo naujų sklypų ieškovai atsisako ir prašo atkurti nuosavybės teises į motinos žemę. Vadinasi, KAVA 2000-01-06 žinojo, kad ieškovai naujo sklypo neima, o reikalauja atkurti nuosavybės teises į žemę, todėl 2000-08-24 sprendimo priimti negalėjo (buvo ieškovų pageidavimas atkurti nuosavybės teises ir tik už 20 arų paimti piniginę kompensaciją). V. J. N. yra gavęs piniginę kompensaciją, akcijas, natūra žemės sklypą ir dar naudojamą sklypą. Todėl ieškovų 2000-01-06 raštas įrodo ne tai, kad ieškovai atsisakė nuo nuosavybės teisių į turėtą motinos žemę (duomenys neskelbtini) ir prašė piniginės kompensacijos už visą žemę, bet tai, kad ieškovai piniginę kompensaciją pasirinko būtent už naują sklypą. Apeliacinis skundas grindžiamas ir tuo, jog ieškovų motinai priklausiusios žemės grąžinimas ieškovams natūra buvo KAVA vilkinamas, kas pripažinta Vyriausiojo administracinio teismo 2005-10-28 sprendimu. Vadovaujantis CPK 182 str.3 d.,

neįrodinėjamos aplinkybės, kurios nustatytos įsiteisėjusiu teismo sprendimu civilinėje ar administracinėje byloje. Teismo išvada, kad ieškovai atsisakė motinos žemės (duomenys neskelbtini) prieštarauja Vyriausiojo administracinio teismo sprendimui bei ieškovų rašytiems 2000-01-06 pareiškimams, kuriuos teismas traktavo neteisingai.

Apeliantai laiko, kad teismas nesivadovavo 1997-07-01 Atkūrimo įstatymo 5 str. 1 p. Atkūrimo įstatymo 12 str. nenumatė tokio atvejo, kad valstybė išperka žemę, kuri buvo savavališkai užimta. Pagal 12 str. 2 p. valstybė išperka tik žemę, kuri suteikta teisėtai individualių namų statybai. (duomenys neskelbtini) 0,0467 ha savavališkai užimti, nepriskirtini valstybės išperkamai žemei, todėl turėjo būti sugrąžinti ieškovams, o ne perduoti V. J. N.. Todėl KAVA 2000-08-29 sprendimas Nr.3238 ir 2000-08-24 įsakymas yra neteisėti kaip prieštaraujantys minėtoms materialinės teisės normoms.

Atsiliepime į apeliacinį skundą (t.4, b.l.7-9) atsakovas Kauno apskrities viršininko administracija su ieškovų apeliaciniu skundu nesutiko, prašė jį atmesti, pirmos instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą, dėl šių motyvų: ginčijamų KAVA įsakymo ir sprendimo priėmimo metu Atkūrimo įstatymo 12 str. 1 d. 3 p. buvo nustatyta, jog žemė yra valstybės išperkama, jei ji iki 1995-06-01 miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, išskyrus šio įstatymo 5 str. 2 d. numatytą išimtį, kai prie statinių esantis naudojamas žemės sklypas yra nuosavybės teise turėtoje žemėje ir perduodamas nuosavybėn neatlygintinai. Atsižvelgiant į tai, jog Atkūrimo įstatymas imperatyvia forma apibrėžė nekilnojamąjį turtą, į kurį nuosavybės teisės natūra neatkuriamos, ieškovų teiginys, jog 0,0467 ha žemės turėjo būti grąžinti ieškovams, nepagrįstas. Ieškovų teisės, atkuriant nuosavybės teises V. J. N., negalėjo būti pažeistos, kadangi galimybė ieškovams atkurti nuosavybės teises į miesto žemę natūra, grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę, atsirado tik 2002-04-19 įsigaliojus Atkūrimo įstatymui (2002-04-02 įstatymas Nr. IX-832). Ginčijami administraciniai aktai buvo priimti iki 2002-04-19. Tuo tarpu V. J. N. Atkūrimo įstatymo 5 str. 2 d. 1 p. norma suteikė teisę gauti neatlygintinai nuosavybėn naudojamą, teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą prie nuosavybės teise turimų statinių. Atkreiptinas dėmesys, jog ieškovai ginčijamų administracinių aktų priėmimo metu buvo išreiškę valią dėl nuosavybės teisių atkūrimo pinigais. Atsiliepime nurodoma, jo ieškovai neteisingai aiškina Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2004-07-21 raštą Nr. 3B-(7.5)-6-772-1066 (t.1, b.l.17). Šiame rašte Kauno apskrities viršininko administracijos Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus specialistų prašoma „nedelsiant patikrinti, ar tai nėra savavalinis valstybinės žemės užėmimas ir šiems faktams pasitvirtinus, imtis priemonių, numatytų Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse." Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos rašte nėra teigiama, jog žemės sklypas (duomenys neskelbtini) yra savavališkas valstybinės žemės užėmimas;

Atsiliepime teigiama, kad ieškovų teiginys, jog teismas nesvarstė ieškinio pagrindo ir to, jog V. J. N. galėjo būti perduotas tik 600 kv. m dydžio žemės sklypas, nepagrįstas. Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. numato, jo miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų naudojamas žemės sklypas - namų ar kitų pastatų techninės apskaitos byloje iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos pažymėtas sklypas. Byloje yra pateiktas planas iš gyvenamojo namo (duomenys neskelbtini) techninės apskaitos bylos, kuriame pažymėta 870 kv. m, o ne, kaip teigia ieškovai, 600 kv. m žemės sklypas (t.1, b.l. 9). 0,1067 ha žemės sklypas (duomenys neskelbtini) yra perduotas neatlygintinai nuosavybėn kaip sklypas, kuris reikalingas sklype esančiam gyvenamajam namui eksploatuoti. Žemės sklypo ribų paženklinimo aktas yra galiojantis, todėl teismas, priimdamas sprendimą, nepažeidė ieškovų teisėtų lūkesčių, kadangi pagal Atkūrimo įstatymo 12 str. 1 d. 3 p. ginčo žemė yra išperkama valstybės ir natūra negali būti grąžinama.

Atsiliepime į apeliacinį skundą (t.4, b.l.12-13) atsakovė L. K. su ieškovų apeliaciniu skundu nesutiko, prašė jį atmesti, pirmos instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą, priteisti atsakovei iš ieškovų jos turėtas išlaidas advokato teisinei pagalbai apmokėti, dėl šių motyvų: ieškovai nepagrįstai teigia, jog teismo išvada

apie 1999-03-30 žemės sklypo ribų paženklinimo akto teisėtumą prieštarauja Atkūrimo įstatymo 1 str. 11 d. 4 p. nurodytai sąvokai, paaiškinančiai, kas yra miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų naudojamas žemės sklypas. Iš tikrųjų paminėtos sąvokos turinį nustato Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. pateiktas naudojamo žemės sklypo sąvokos išaiškinimas nėra išsamus, aiškinant šią sąvoką, yra būtina vadovautis Atkūrimo įstatymui įgyvendinti priimtų teisės aktų - LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo (toliau - Įgyvendinimo įstatymas) bei LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos (toliau - Tvarka) nuostatomis. Būtent Tvarkos 34 p. ir Atkūrimo įstatymo 5 str. 2 d. 1 p. nuostatos išplečia Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. nurodytą naudojamo žemės sklypo sąvoką, nurodydami, kad tai yra ne vien tik pažymėtas namų valdos ar kitų pastatų techninės apskaitos byloje žemės sklypas iki šio įstatymo įsigaliojimo, bet ir jų realiai naudojamas teritorijų planavimo dokumentuose nustatytose ribose. Taigi, Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. nurodyta sąvoka buvo išplėsta ne tik laiko atžvilgiu, t.y., ne vien tik iki įstatymo įsigaliojimo, taip pat ir jo galiojimo bei žemės nuosavybės teisių atkūrimo proceso metu, bet ir objektyviąja (turinio) prasme - praplėtus žemės sklypų panaudojamumą miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų patvirtinančių dokumentų aprašą. Tvarkos 41 p. nustato, kad suteikiamų neatlygintinai naudojamų <....> sklypų kitai paskirčiai ribos turi būti paženklintos vietovėje ir sklypai pažymėti Valstybinio žemės kadastro žemėlapyje tokia pat tvarka, kaip ir valstybės parduodamų žemės sklypų. Kaip tik toks žemės sklypo ribų paženklinimo aktas (1999-03-30) ir buvo sudarytas prieš atkuriant žemės nuosavybės teises į žemės sklypą (duomenys neskelbtini). Be to, atkreiptinas dėmesys, jog nesant ieškovų intereso 2000 m. atkurti žemės nuosavybės teises natūra, nebuvo jokių teisinių kliūčių atkurti V. J. N. žemės nuosavybės teises į 1067 kv. m ploto žemės sklypą, esantį (duomenys neskelbtini), Kaune;

Atsakovė nurodo, jog ieškovai klaidingai tvirtina, jog žemės sklypo (duomenys neskelbtini) planas iš techninės apskaitos bylos nebuvo prijungtas prie bylos. Iš bylos medžiagos matyti, jog toks planas byloje yra (t.1, b.l.14). Joks kitas planas byloje nereikalingas. Be to, nėra pagrindo sutikti su skundo argumentais, kad teismas sprendime pažeidė CPK 178-185 str. nustatytas įrodymų vertinimo taisykles. Nors ieškovai nurodo, jog Nacionalinė žemės tarnyba 2005-12-16 raštu Nr. 3B-(7.5) nurodo, kad Atkūrimo įstatyme yra reglamentuota sąvoka, jog naudojamas žemės sklypas - tai pažymėtas iki 1997-07-07 techninės apskaitos byloje žemės sklypas, tačiau šios aplinkybės neįrodo (pažeidžia CPK 178 str. nuostatas). Nacionalinės žemės tarnybos 2004-07-21 rašte Nr. 3B-(7.5)-6-772-1066 (t.1, b.l.17), kuris yra vienintelis šioje byloje, nėra net užuominos apie paminėtą ieškovų teiginį. Be to, Nacionalinė žemės tarnyba nėra konstatavusi savavališko žemės sklypo (duomenys neskelbtini) dalies užėmimo, kaip kad skunde nurodo ieškovai;

Atsakovė teigia, jog skundo motyvas, kad KAVA vilkino žemės nuosavybės atkūrimą ieškovams ir ši aplinkybė yra prejudicinis faktas šioje civilinėje byloje CPK 182 str. 2 p. pagrindu, atsakovės L. K. atžvilgiu jokių teisinių pasekmių nesudaro ir galbūt yra reikšminga tik ieškovų ir atsakovo KAVA tarpusavio teisiniams santykiams.

Motyvuojamoji dalis

Apeliacinis skundas atmestinas.

Išnagrinėjus bylą apeliacine tvarka yra nustatyta, jog 1991-12-11 J. G. kreipėsi su prašymu į Kauno miesto valdybą, prašydama atstatyti nuosavybės teises į jos išlikusį nekilnojamąjį turtą – žemę 6086 kv.m (t.1, b.l.56). J. G. mirus, su pareiškimais dėl 0,2 ha žemės sklypo Kauno mieste grąžinimo į Kauno miesto valdybą kreipėsi įstatyminiai įpėdiniai – ieškovai J. D. G. ir V. S. G. (t.1, b.l.57-58). Kauno apskrities viršininko administracija (toliau – KAVA) 1996-06-12 raštu ir 1996-08-20 raštu ieškovams nurodė, kad nesant galimybės suprojektuoti sklypą iki nacionalizavimo buvusioje žemėje, jiems bus siūlomas ar skiriamas naujas žemės sklypas kitoje vietoje (t.1,

b.l.158, 177). J. D. G. 1996-07-18 pakartotiniu prašymu kreipėsi į KAVA, reikalaudamas grąžinti 24 arų ploto sklypą kitoje lygiavertėje vietoje ekvivalentine natūra, o už likusią iki nepriklausomybės paskelbimo 1990-03-11 36 arų ploto valstybės paimtą žemę reikalaudamas piniginės kompensacijos pagal tuo metu buvusią žemės kainą (t.1, b.l.59). J. D. G. 2000-01-06 raštu kreipėsi į Kauno miesto žemėtvarkos skyrių, prašydamas atkurti nuosavybės teises į žemę, jam priklausančio naujo sklypo atsisakė, prašė jo vertę apmokėti pinigais (t.1, b.l.197). V. S. G. 2000-01-10 kreipėsi į Kauno miesto žemėtvarkos skyrių raštu nurodydamas, kad atsisako naujo žemės sklypo ir prašo jam už žemės sklypą išmokėti kompensaciją (t.1, b.l.198). 2000-06-28 KAVA įsakymu mirusiajai J. G. atkurta nuosavybės teisė į žemę ir kompensuota pinigais (t.1, b.l.60), o Kauno apskrities 2000-06-28 sprendimu J. G. atkurta nuosavybės teisė į 0,2 ha žemės, išmokant 15 360 Lt kompensaciją (t.1, b.l.61). Kauno miesto savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyrius 2002-03-12 raštu nurodė, kad išnagrinėjęs J. G. pateiktą iki 1940 m. turėto žemės sklypo schemą (duomenys neskelbtini) nustatė, kad nėra galimybės rengti detalųjį planą nuosavybės teisėms į žemę atkurti. J. G. žemėje iki 1990 m. buvo skirti trys sklypai miesto gyventojams. Likusi neužstatyta sklypo dalis yra šlaite ir Girstupio slėnio parko teritorijoje (t.1, b.l.7). KAVA 2001-05-22 raštu nurodė, kad savininkės J. G. nuosavybės teise (duomenys neskelbtini) turėtoje žemėje pagal techninės apskaitos duomenis yra trys naudojamos namų valdos. Minėti trys sklypai yra privatizuoti (t.1, b.l.8). Planas patvirtina sklypų išsidėstymą (duomenys neskelbtini) (t.1, b.l.9), be to, sklypo planas patvirtina statinių, esančių sklype (duomenys neskelbtini), Kaune, buvimo vietą (t. 2, b.l.83). 2006-05-29 Kauno apskrities sprendimu J. G. atkurtos nuosavybės teisės į 0,1299 ha žemės (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.156).

Byloje nustatyta, kad V. J. N. 1991-12-10 kreipėsi į Kauno miesto valdybą raštu prašydamas atstatyti nuosavybės teises į jo tėvų V. N. ir S. N. išlikusį nekilnojamąjį turtą – žemę 5,860 ha Dirbtinio pluošto gamyklos teritorijoje (t.1, b.l.55). Byloje esantys įrodymai liudija, jog 1961-02-22 Kauno miesto DŽDT sprendimu V. J. N. buvo skirtas 600 kv. m žemės sklypas, esantis (duomenys neskelbtini), individualaus gyvenamojo namo statybai (t.1, b.l.10). 1999-03-30 Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus sudarytame Žemės sklypo ribų paženklinimo akte (t. 1, b.l.120) ir žemės sklypo plane (t. 1, b.l.14) užfiksuota, kad V. J. N. naudojamas žemės sklypas, esantis (duomenys neskelbtini), Kaune, yra 1067 kv. m ploto. 2000-08-24 įsakymu V. J. N. atkurta nuosavybės teisė į tėvo V. N. nuosavybės teise Pažaislio valsč., (duomenys neskelbtini) turėto 5,9 ha žemės sklypo jam tenkančios dalies – 0,6672 ha dalį – 0,2 ha. Šiuo įsakymu V. J. N. perduota neatlygintinai jo 0,1067 ha naudojamas žemės sklypas (duomenys neskelbtini), Kaune bei nutarta išmokėti 7165,44 Lt kompensaciją už 0,0933 ha žemės (t.1, b.l.11). Kauno apskrities sprendimu V. J. N. atkurta nuosavybės teisė į 0,1067 ha žemės (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.13-15). Mirus V. J. N., jo turtą lygiomis dalimis paveldėjo L. K., A. N. ir K. N. (t. 1, b.l.38). 2003-08-12 sutartimi K. N. ir A. N. padovanojo J. N. gyvenamąjį namą, inžinerinius statinius, garažą, esančius (duomenys neskelbtini), Kaune (t. 1, b.l.35-37, 105). Mirus J. N., jos palikimą priėmė dukra L. K. (t. 3, b.l.50, 146). Šiuo metu ginčo žemės sklypo savininke yra atsakovė L. K..

Teisėjų kolegijos vertinimu pirmosios instancijos teismas pagrįstai ir teisingai konstatavo, jog 1999-03-30 sudarytas Žemės sklypo ribų paženklinimo aktas (t. 1, b.l.120) ir to pagrindu patvirtintas žemės sklypo planas (t. 1, b.l.14) yra galiojantys, nenuginčyti. Galiojant šiems administraciniams aktams, pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, jog ieškovų ginčijami įsakymas ir sprendimas yra priimti teisėtai, atkuriant nuosavybės teises V. J. N. nebuvo pažeisti LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 str. ir 12 str., reglamentuojantys nuosavybės teisių atkūrimą į žemę, kuri yra tų asmenų naudojama. Teisėjų kolegija nesutinka su apeliacinio skundo motyvais, jog V. J. N. galėjo būti neatlygintinai nuosavybės teisių atkūrimo procese perduotas tik 600 kv. m dydžio žemės sklypas. LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. įtvirtinta, jo miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų naudojamas žemės sklypas - namų ar kitų pastatų techninės apskaitos byloje iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos pažymėtas žemės sklypas. Minėtais administraciniais aktais konstatuota, jog V.J. N. naudojosi 0,1067 ha žemės sklypu (duomenys neskelbtini), šis sklypas yra perduotas neatlygintinai nuosavybės teisių atkūrimo proceso

metu nuosavybėn kaip sklypas, kuris reikalingas sklype esančiam gyvenamajam namui eksploatuoti. Toliu būdu pagal Atkūrimo įstatymo 12 str. 1 d. 3 p. ginčo žemė yra išperkama valstybės ir natūra negali būti grąžinama. Teisėjų kolegija pažymi, jog miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų naudojamo žemės sklypo sąvokos turinį ir esmę nustato Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. ir Atkūrimo įstatymui įgyvendinti priimtų kitų teisės aktų - LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo bei LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos nuostatos. Įvertinant tai, kad Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. pateiktas naudojamo žemės sklypo sąvokos išaiškinimas nėra išsamus, aiškinant šią sąvoką, yra būtina vadovautis Atkūrimo įstatymui įgyvendinti priimtų teisės aktų - LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo (toliau - Įgyvendinimo įstatymas) bei LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos (toliau - Tvarka) nuostatomis. Būtent Tvarkos 34 p. ir Atkūrimo įstatymo 5 str. 2 d. 1 p. nuostatos išplečia Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. nurodytą naudojamo žemės sklypo sąvoką, nurodant, kad tai yra ne vien tik pažymėtas namų valdos ar kitų pastatų techninės apskaitos byloje žemės sklypas iki šio įstatymo įsigaliojimo, bet ir jų realiai naudojamas teritorijų planavimo dokumentuose nustatytose ribose. Tokiu būdu, Atkūrimo įstatymo 1 str. 2 d. 5 p. nurodyta sąvoka buvo išplėsta ne tik laiko atžvilgiu, t.y., ne vien tik iki įstatymo įsigaliojimo, taip pat ir jo galiojimo bei žemės nuosavybės teisių atkūrimo proceso metu, bet ir objektyviąja (turinio) prasme - praplėtus žemės sklypų panaudojamumą miestuose prie individualių gyvenamųjų namų ir kitų pastatų patvirtinančių dokumentų aprašą. Tvarkos 41 p. nustato, kad suteikiamų neatlygintinai naudojamų <....> sklypų kitai paskirčiai ribos turi būti paženklintos vietovėje ir sklypai pažymėti Valstybinio žemės kadastro žemėlapyje tokia pat tvarka, kaip ir valstybės parduodamų žemės sklypų. Kaip tik toks žemės sklypo ribų paženklinimo aktas (1999-03-30) ir buvo sudarytas prieš atkuriant žemės nuosavybės teises į žemės sklypą (duomenys neskelbtini).

Teisėjų kolegija įvertina ir tą nustatytą aplinkybę, jog ginčijami administraciniai aktai priimti pagal ieškovų 2000-01-06 ir 2000-01-10 pateiktus pareiškimus atsakovui, kuriais jie atsisakė naujų žemės sklypų ir prašė už žemės sklypus išmokėti pinigines kompensacijas. Teisinės prielaidos ieškovams atkurti nuosavybės teises į miesto žemę natūra, grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę, atsirado tik 2002-04-19 įsigaliojus Atkūrimo įstatymui (2002-04-02 įstatymas Nr. IX-832). Ginčijami administraciniai aktai buvo priimti iki 2002-04-19.

Teisėjų kolegija konstatuoja, jog pirmosios instancijos teismas nustatęs, jog ieškovų prašomi iš dalies panaikinti 2000-08-29 sprendimas Nr. 3238 bei 2000-08-24 įsakymas Nr. 02-01-6374 buvo priimti teisėtai, laikantis įstatymo numatytos procedūros, pagrįstai sprendė, jog likusieji ieškovų reikalavimai taip pat atmestini, kadangi jie yra išvestiniai iš pagrindinių reikalavimų.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą apeliacine tvarka sprendžia, kad Kauno rajono apylinkės teismas skundžiamame apeliacine tvarka teismo sprendime teisingai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo teisines prielaidas ir procedūras, taip pat tinkamai aiškino ir taikė procesinės teisės normas, nustatančias įrodinėjimo pareigas, įrodymų vertinimo tvarka, dėl ko buvo teisingai išspręsta byla, teismo sprendimo išvados atitinka nustatytas faktines aplinkybėms byloje. Dėl to skundžiamas apeliacine tvarka teismo sprendimas paliktinas nepakeistas, o apeliacinis skundas atmestinas.

Teisėjų kolegija išnagrinėjusi bylą apeliacine tvarka taip pat nenustatė absoliučių skundžiamo teismo sprendimo negaliojimo pagrindų (LR CPK 329 str. 2, 3 dalys).

Rezoliucinė dalis

Kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos CPK 326 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 331 straipsniu,

nutaria:

apeliacinį skundą atmesti.

Kauno rajono apylinkės teismo 2009-06-30 sprendimą palikti nepakeistą.

Kolegijos pirmininkas Arvydas Žibas
Kolegijos teisėjai Ramūnas Mitkus
Virginija Gudynienė